

Sant Ponç: un herbolari i un gironí

L'11 de maig se celebra a Catalunya la festa de sant Ponç (per a la resta de l'Església universal, i com es llegeix en el *Martirologi Romà*, el 14). Fou màrtir l'any 258 per no abdicar del seu cristianisme. És conegut amb el sobrenom de «Cimiez», un barri de la ciutat francesa de Niça, i les seves relíquies descansen a la catedral de Sant Ponç de Tomières, al departament de l'Erau (Occitània).

Una tradició barcelonina explica que fugí a Barcelona quan era perseguit pels soldats romans. En arribar-hi es va dedicar a curar els malalts amb herbes remeieres, amb resultats satisfactoris. Quan retornà a les seves terres, els barcelonins van decidir organitzar una fira d'herbes medicinals en honor seu que encara avui se celebra el dia de la seva festa, al carrer Hospital. S'hi sumen també parades d'altres productes relacionats amb la millora de la salut, com la mel, melmelades, confitures artesanals o flors. A l'església de l'antic Hospital General de la Santa Creu de Barcelona (convertit després en la Biblioteca de Catalunya) es venerava una imatge que havia despertat molta devoció. Quan el temple va ser convertit en sala d'exposicions, fou traslladada a l'església de Sant Agustí Nou.

A Cruïlles es beneeixen per la festa del sant les anomenades «Roses de sant Ponç»

La fama de remeier del sant gràcies a les herbes es va fer palesa arreu del nostre país, i ràpidament sant Ponç fou tingut com a advo-

Sant Ponç de Girona en una estampa del segle XIX.

cat dels herbolaris. Com que el tabac està fet d'herbes també el tenen per advocat els estanquers (suposem que per vendre tabac) i els fumadors (per deixar de fumar). Durant molts anys, el gremi d'estanquers de les comarques gironines havia celebrat la seva festa patronal amb una missa a primera hora del matí a la Catedral, una audició de sardanes al migdia a la Rambla i un posterior dinar de germanor.

Sant Ponç és també l'advocat contra les xinxes. Una creença ancestral diu que si l'11 de maig neteges la casa la tindràs lliure de paràsits i xinxes la resta de l'any. També era costum posar un ram d'herbes beneïdes o de roses sota el llit perquè es deia que tenia poders guaridors. Encara avui es conserva aquesta tradició a Cruïlles, on tenen sant Ponç per patró, i en l'ofici solemne es beneeixen les anomenades «Roses de sant Ponç».

Girona també havia venerat un sant Ponç. La tradició l'havia fet primer bisbe de Girona i nascut a Fontajau, d'aquí que un nucli urbà d'aquest barri porti el seu nom. Les arrels d'aquesta creença tenen analogies amb l'occitana. Es diu que uns predicadors de l'evangeli, originaris de Cimiez, de noms Oronci i Vicenç, van fugir cap a la nostra diòcesi per no ser detinguts. Víctor, diaca de sant Ponç, els va acollir a Juià. Desgraciadament van ser descoberts mentre oficiaven missa d'amagat amb els feligresos de la zona en una cova d'un turó adjacent, i van ser degollats. No ha d'estranyar doncs, que una de les fonts properes al santuari de la Mare de Déu dels Àngels s'anomeni la «Font dels Màrtirs». Sant Ponç va manar que les relíquies dels dos sants occitans tornessin a les seves terres, i un fidel de Juià, de nom Hèctor, les va dur amb el seu carruatge, però en passar per Embrun (Provença), misteriosament es va aturar i no hi va haver manera que pogués continuar. Això es va entendre com un senyal prodigiós, i des d'aleshores allí es veneren. Sant Ponç va ser martiritzat poques setmanes després, es calcula que l'any 304. La festa d'aquest sant Ponç «gironí» és el 31 de maig (avui oblidada), i la de la resta de màrtirs (Oronci, Vicenç i Víctor), el 22 de gener. Es tractaria d'un sant llegendari que hauria ordenat de bisbe a sant Narcís. Cal recordar que els bisbes han de ser ordenats per un altre bisbe. Heus aquí la resposta existencial del sant Ponç «gironí» per a aquells que sostenen que sant Narcís era fill de Girona.